

ผลและวิจารณ์

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ: กรณีศึกษาดำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เสนอรายงานการวิจัยดังนี้

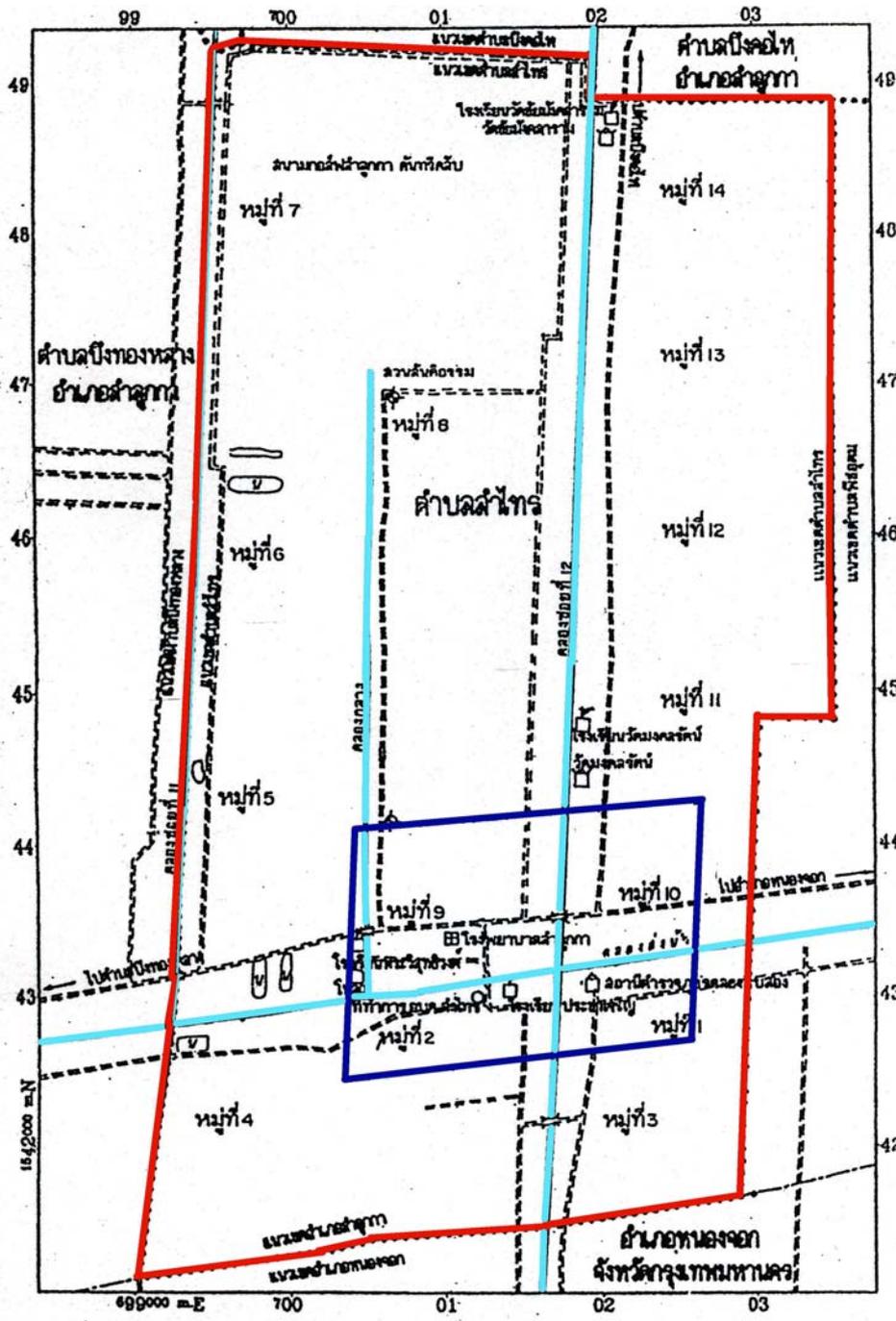
1. สภาพทั่วไปและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ศึกษา
2. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
3. ลักษณะทั่วไปของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแต่ละกิจกรรม
4. การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
5. การใช้ทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการธุรกิจฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
6. ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
7. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินธุรกิจเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
8. ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่อผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
9. ปัญหา และอุปสรรคต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ศึกษา

1. สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ตำบลลำไทร อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของอำเภอลำลูกกา ห่างจากที่ว่าการอำเภอลำลูกกาประมาณ 13 กิโลเมตร ห่างจากศาลากลางจังหวัดปทุมธานี ประมาณ 55 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลพีชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- เขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร
- เขตเทศบาลตำบลลำไทร
- คลองชลประทาน
- น หนอง บึง

ภาพที่ 2 แผนที่ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548)

2. สภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลง

สภาพสังคมโดยทั่วไปของตำบลลำไทร เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีจำนวนครัวเรือน 1,222 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 4,942 คน (ณ วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2547) แบ่งเขตการปกครองเป็น 14 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

ตารางที่ 5 การแบ่งเขตการปกครองของตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน
1	บ้านคลองหกวา
2	บ้านตลาดคลองสิบสอง
3	บ้านคลองสิบสองล่าง
4	บ้านคลองหกวา
5	บ้านคลองสิบเอ็ดหกวา
6, 7	บ้านคลองสิบเอ็ดสายกลาง
8	บ้านคลองกลาง
9	บ้านลำไทร
10	บ้านคลองหกวา
11, 12, 13, 14	บ้านคลองสิบสองสายกลาง

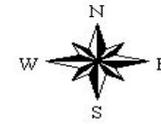
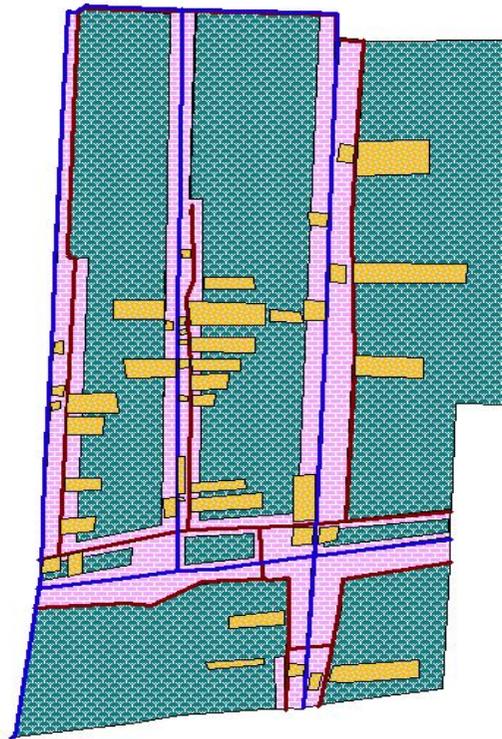
เขตการปกครองแต่ละหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านปกครองหมู่ละหนึ่งคน โดยหมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร ยกเว้นหมู่ที่ 9 และ 10 ทั้งหมด และหมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 8 และ 11 บางส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลลำไทร (ดังภาพที่ 2) ซึ่งปัจจุบันตำบลลำไทรเป็นชุมชนกำลังพัฒนาซึ่งได้รับอิทธิพลจากการขยายของสังคมเมือง ส่งผลให้ประชาชนมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งเห็นชัดเจนในด้านความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น แต่มีการถือครองที่ดินน้อยลง โดยแต่ละครัวเรือนเป็นครัวเรือนขนาดเล็ก มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 – 6 คน ลักษณะการสร้างบ้านเรือนจะมีการสร้างบ้านเรือนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น มีรูปแบบทันสมัยคล้ายสังคมเมือง และมีเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น ส่วนลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะอยู่รวมกันเป็นชุมชนริมคลองชลประทาน หรือบริเวณพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้สืบเนื่องจากการเวนคืนที่ดินเพื่อการก่อสร้างสนามกอล์ฟในช่วงปี พ.ศ. 2535 และการเวนคืนที่ดินเพื่อก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรในช่วงปี พ.ศ. 2537 ในขณะที่เมื่อ

ประมาณ 60 – 70 ปีก่อน มีครัวเรือนเพียง 50 - 60 หลังคาเรือน แต่ละครัวเรือนเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 10 – 12 คน ลักษณะการสร้างบ้านเป็นไม้ชั้นเดียวหรือสองชั้น มีใต้ถุนสูง มุงหลังคาด้วยสังกะสี และนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมคลองชลประทานหรือริมถนนสาธารณะ (ดังภาพที่ 3)

3. สภาพเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง

สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของตำบลลำไทรเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาของพื้นที่และการประกอบอาชีพของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากแต่เดิมประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาข้าวเป็นหลัก โดยระยะแรกเกษตรกรจะทำการเพาะปลูกข้าวนาปรัง แต่เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลุ่มทำให้การทำนาปรังที่ต้องใช้ระยะเวลานานไม่ค่อยได้ผล เพราะถูกน้ำท่วมก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เมื่อประมาณ 40 ปีที่ผ่านมาชาวบ้านต้องเปลี่ยนมาทำข้าวนาปีที่มีรอบการผลิตสั้นกว่าแทนการทำนาปรังที่ใช้ระยะเวลานาน 7 – 8 เดือน ส่วนชาวบ้านบางรายที่มีนาข้าวอยู่บริเวณพื้นที่ลุ่มมาก ๆ และถูกน้ำท่วมบ่อยครั้ง ก็เปลี่ยนอาชีพการทำนาไปเป็นการทำสวนแบบยกร่องสูงแทน โดยมีการตั้งคันสูงล้อมรอบสวนเพื่อป้องกันน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน ซึ่งได้แก่ สวนส้ม สวนมะนาว สวนมะม่วง และสวนพุทรา

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2528 เกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นในหลายพื้นที่ ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่มีผลผลิตข้าวน้อย ราคาผลผลิตตกต่ำ ประกอบกับเกษตรกรมีภาระหนี้สินมากขึ้น ทำให้เกษตรกรหลายรายคิดเปลี่ยนอาชีพ โดยระยะแรกเกษตรกรให้ความสนใจต่อการเลี้ยงไก่เนื้อระบบเปิดของเกษตรกรบางรายในตำบลที่มีการสร้างโรงเรือนแบบยกสูง และขุดบ่อเลี้ยงปลาไว้ด้านล่าง เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อจะได้รับผลตอบแทนทั้งจากการเลี้ยงไก่และการเลี้ยงปลา โดยผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลาถือว่าเป็นผลพลอยได้จากการเลี้ยงไก่ เนื่องจากไม่ต้องลงทุนค่าอาหาร เพราะปลาจะกินอาหารจากเล้าไก่ และมูลไก่ที่ตกลงมา เกษตรกรจึงคิดที่จะเปลี่ยนมาเลี้ยงไก่เนื้อควบคู่การเลี้ยงปลาบ้าง แต่ด้วยการลงทุนสร้างโรงเรือนที่สูง และการมีภาระหนี้สินอยู่ก่อนแล้ว เกษตรกรจึงลังเลที่จะลงทุนสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ จึงทำให้เกษตรกรเริ่มเปลี่ยนมาทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเชิงพาณิชย์ขึ้นเป็นครั้งแรก ส่วนชนิดสัตว์น้ำแรกเริ่มเกษตรกรยังคงเลี้ยงปลาเบญจพรรณ ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาปลาเจริญเติบโตช้าถึงแม้จะใช้เวลาในการเลี้ยงนานแล้วก็ตาม เนื่องจากไม่มีอาหารปลาเพียงพอต่อความต้องการ เกษตรกรจึงคิดปรับเปลี่ยนชนิดสัตว์น้ำที่เลี้ยง เนื่องจากไม่ต้องการลงทุนในกิจการอื่น

- บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- คลองชลประทาน
- ถนน
- พื้นที่เกษตรกรรม
- แหล่งชุมชน

ภาพที่ 3 การใช้ประโยชน์พื้นที่ตำบลลำไทรก่อนปี พ.ศ. 2535

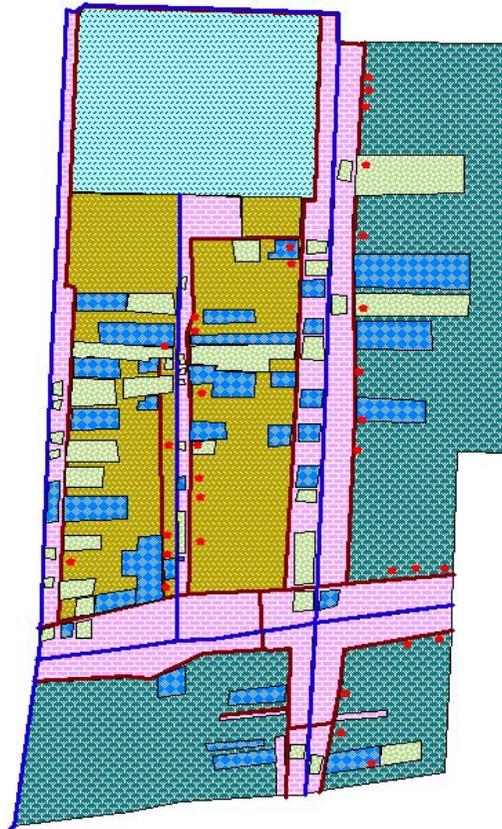
การเพาะเลี้ยงปลาอุกอยู่จึงเป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดใหม่ที่เกษตรกรในพื้นที่ให้ความสนใจ เนื่องจากเกษตรกรเริ่มมีประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงปลา เพราะได้รับความรู้และการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจากนักวิชาการกรมประมง ประกอบกับเกษตรกรหลายรายประสบความสำเร็จในการเพาะเลี้ยงปลาอุกรุ่น จึงทำให้การเพาะเลี้ยงปลาอุกรุ่นแผ่ขยายออกไปอย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา

กระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2535 มีการสร้างสนามกอล์ฟขึ้นบริเวณหมู่ที่ 7 ในปัจจุบัน (ดังภาพที่ 4) เป็นเหตุให้ชาวบ้านหลายหลังคาเรือนต้องอพยพออกจากพื้นที่ไปยังพื้นที่จัดสรรใหม่ ส่งผลให้ชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนการประกอบอาชีพจากการทำนาข้าว และทำสวนเป็นรับจ้างรายวันในสนามกอล์ฟแทน

ประมาณปี พ.ศ. 2537 พื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบลลำไทรถูกเวนคืนที่ดิน ทำให้ชาวบ้านหลายหลังคาเรือนมีการย้ายที่อยู่ไปยังพื้นที่จัดสรรบริเวณริมคลองชลประทาน โดยชาวบ้านทุกหลังคาเรือนที่ได้รับผลกระทบจากการถูกเวนคืนที่ดินจะได้รับที่ดินครัวเรือนละ 2 งาน (0.5 ไร่) เป็นค่าตอบแทน ส่วนชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทำนาจะได้รับเงินเพิ่มเป็นค่าที่ดินอีกไร่ละ 12,000 บาท และชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเลี้ยงไก่จะได้รับที่ดินเพิ่มอีกเป็นค่าปลูกสร้างโรงเรือน โดยคิดตามจำนวนไก่ที่เลี้ยง คือ ไก่ 10,000 ตัว จะได้รับที่ดิน 4 ไร่

อย่างไรก็ตาม การถูกเวนคืนที่ดินถือเป็นจุดพลิกผันของชาวบ้านตำบลลำไทร ซึ่งเดิมพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนาข้าว สวนผลไม้ บ่อเลี้ยงปลา และโรงเรือนเลี้ยงไก่ต้องกลายเป็นพื้นที่ว่างเปล่า ชาวบ้านหลายครัวเรือนไม่มีที่ดินสำหรับการประกอบอาชีพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ทำให้กลุ่มชาวนา และชาวสวนประกอบอาชีพรับจ้างรายวันมากขึ้น และมีบางส่วนที่มีการเช่าที่ดินนอกพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพ

หลังจากการถูกเวนคืนที่ดินประมาณ 1 ปี (พ.ศ. 2538) พื้นที่ว่างเปล่าส่วนใหญ่ยังไม่มี การเข้ามาใช้ประโยชน์ เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบางรายยังคงดำเนินกิจกรรมต่อไป แม้ว่าพื้นที่นั้นจะถูกเวนคืนแล้วก็ตาม เนื่องจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำใช้ระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงสั้น หากมีการเรียกใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณนี้ก็สามารถจับขายได้ทัน ไม่เหมือนการทำนาข้าวที่ต้องใช้เวลานานกว่า และยังไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ หากพื้นที่ถูกเรียกใช้ประโยชน์ระหว่างที่ข้าวกำลังเจริญเติบโต ดังนั้นชาวบ้านหลายรายจึงหันมาทำการเพาะเลี้ยงปลาอุกอยู่เพิ่มมากขึ้น โดย

- กว๊วเรือนนอกเขตชุมชน
- บ่อเพาะเลี้ยงปลา
- บ่อเพาะเลี้ยงกุ้ง
- คลองชลประทาน
- ถนน
- เกษตรกรรม
- ชุมชน
- ที่ว่างเปล่า
- สนามกอล์ฟ

ภาพที่ 4 การใช้ประโยชน์พื้นที่ตำบลลำไทรหลังปี พ.ศ. 2535

ระยะแรกก็จะทำกิจกรรมในพื้นที่เก่าที่เคยเป็นของตนเอง เพื่อให้สะดวกต่อการดูแล และลดอัตราเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ประกอบกับราคาปลาตุกในท้องตลาดมีราคาสูงและอยู่คงที่เป็นเวลานาน จึงเป็นเหตุจูงใจให้เกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกันมากขึ้น

จนกระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2541 - 2542 มีการขยายพื้นที่การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเต็มต่ำเข้ามาในพื้นที่ปทุมธานี เกษตรกรบางรายเริ่มให้ความสนใจและทำการทดลองเลี้ยงกุ้งกุลาดำควบคู่กับการเพาะเลี้ยงปลาตุก เพื่อลดอัตราเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ผลปรากฏว่าเกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำสูงกว่าปลาตุกมาก เกษตรกรบางรายจึงเลิกเลี้ยงปลาตุกแล้วหันมาเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำแทน โดยระยะแรกจะเป็นการเลี้ยงกุ้งกุลาดำแบบอิงธรรมชาติ ซึ่งก็ได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการเพาะเลี้ยงปลาตุกที่ต้องใช้ระยะเวลานานขึ้น

จนในช่วงปลายปี พ.ศ. 2542 เกิดปัญหาโรคระบาด และคุณภาพลูกกุ้งต่ำลง ทำให้อัตรารอดของลูกกุ้งน้อยลง แต่เกษตรกรก็ยังสามารถได้กำไรแม้ว่าลูกกุ้งจะมีจำนวนน้อยลงและขนาดเล็กลงก็ตาม กระทั่งปี พ.ศ. 2544 ราคากุ้งเริ่มลดต่ำลงเรื่อยๆ ประเทศคู่ค้าเริ่มใช้มาตรการตรวจสอบสารตกค้างในผลิตภัณฑ์กุ้ง ประกอบกับปัญหาโรคระบาดในพื้นที่ที่สะสมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีผลให้เกษตรกรมีผลผลิตลดลง มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น เกษตรกรบางรายต้องเปลี่ยนอาชีพจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไปเป็นอาชีพรับจ้างรายวันแทน ส่วนเกษตรกรบางรายต้องทำการกู้เงินลงทุน เพื่อลงทุนในกิจกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดใหม่ โดยบางรายเริ่มเปลี่ยนจากการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำไปเป็นการเพาะเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมแทน และบางรายก็กลับไปเลี้ยงปลาตุกรุ่นอีกครั้ง เนื่องจากราคาอาหารสำหรับปลาตุกถูกกว่าอาหารกุ้งกุลาดำ ซึ่งสามารถลดต้นทุนได้มากขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 เกิดปัญหาโรคไขหวัดนกขึ้นในประเทศไทย ส่งผลให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาตุกรายย่อยไม่สามารถหาอาหารสดจำพวกเนื้อไก่ ไข่ไก่ กระดูกไก่เลี้ยงปลาได้ ทำให้การเพาะเลี้ยงปลาตุกรุ่นลดจำนวนลง เหลือเพียงเกษตรกรที่สามารถติดต่อโดยตรงกับบริษัทชำแหละไก่ได้เท่านั้นที่สามารถเพาะเลี้ยงปลาตุกรุ่นได้ เกษตรกรหลายรายต้องเปลี่ยนแปลงการเพาะเลี้ยงปลาตุกรุ่นไปเป็นการเพาะเลี้ยงปลานูบาล ที่ใช้ระยะเวลาการเพาะเลี้ยง 1 - 1.5 เดือน และใช้อาหารเป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปแทนอาหารสด

4. สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลง

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของตำบลลำไทรเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งแต่เดิมทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีจำนวนประชากรน้อย ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจึงน้อยตามไปด้วย จนกระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2535 มีการสร้างสนามกอล์ฟ ซึ่งผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกชาวบ้านในพื้นที่ พบว่า การสร้างสนามกอล์ฟส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 8 โดยการก่อสร้างจะขวางทางน้ำเข้าออกของคลองชลประทานคลองกลาง (ดังภาพที่ 4) ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และเกิดปัญหาการชะล้างสารพิษลงสู่คลองชลประทานในช่วงฤดูฝน เกษตรกรบางรายในพื้นที่ต้องแก้ปัญหาด้วยการขุดคลองส่งน้ำจากคลองชลประทานอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์ด้านอุปโภคบริโภค จนกระทั่งประมาณปี พ.ศ. 2545 ประชาชนในพื้นที่จึงมีน้ำประปาสำหรับการอุปโภคบริโภคครบทุกหลังคาเรือน

อย่างไรก็ตาม ผลจากการสำรวจภาคสนามพบว่า การพัฒนาด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำยังส่งผลให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลง เกษตรกรมีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ส่งผลให้น้ำมีสีเข้ม และขุ่นขึ้นในช่วงฤดูแล้ง ในขณะที่สภาพแวดล้อมด้านอื่นมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 เส้นเวลาการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมตำบลลำไทร
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม (2548)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

เพศและอายุ

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.6) เป็นเพศชาย และเป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 19.4 โดยกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีอายุเฉลี่ย 45 ปี (อายุต่ำสุด 25 ปี และสูงสุด 79 ปี) และเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุพบว่า เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.8) มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี รองลงมาคือ อายุ น้อยกว่า 40 ปี และมากกว่า 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.3 และ 20.9 ตามลำดับ ดังรายละเอียด ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เพศและอายุของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	54	80.6
หญิง	13	19.4
รวม	67	100.0
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 40	25	37.3
41 - 50	28	41.8
มากกว่า 50	14	20.9
รวม	67	100.0

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม (2548)

ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 46.3) จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 34.3, 14.9, 3.0 และ 1.5 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	31	46.3
ระดับมัธยมศึกษา	23	34.3
ระดับอนุปริญญา	10	14.9
ระดับปริญญาตรี	2	3.0
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	1	1.5
รวม	67	100.0

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม (2548)

สถานภาพในครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ให้สัมภาษณ์มากกว่าร้อยละ 70 มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน รองลงมาคือ เป็นภรรยา และบุตร คิดเป็นร้อยละ 19.4 และ 10.4 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สถานภาพในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ให้สัมภาษณ์

สถานภาพในครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
หัวหน้าครัวเรือน	47	70.2
ภรรยา	13	19.4
บุตร	7	10.4
รวม	67	100.0

ภูมิลำเนาและสาเหตุการย้ายเข้ามาในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.6) เป็นเกษตรกรที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ ส่วนอีกร้อยละ 10.4 เป็นเกษตรกรนอกพื้นที่ โดยร้อยละ 57.1 ของเกษตรกรนอกพื้นที่เป็นเกษตรกรที่ย้ายเข้ามาในพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และอีกร้อยละ 42.9 เป็นเกษตรกรที่ย้ายตามสามี / ภรรยาเข้ามาในพื้นที่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ภูมิลำเนาและสาเหตุการย้ายเข้ามาในพื้นที่ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ข้อมูล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ภูมิลำเนาเดิม		
เป็นคนในพื้นที่	60	89.6
เป็นคนนอกพื้นที่	7	10.4
สาเหตุการย้ายเข้ามาในพื้นที่		
ย้ายตามสามี / ภรรยา	3	42.9
เข้ามาหาพื้นที่ประกอบอาชีพ	4	57.1
รวม	67	100.0

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม (2548)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน (จำนวนต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 10 คน) และเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนสมาชิกพบว่าเกษตรกรสามในสี่ของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 74.6) มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน รองลงมาคือ จำนวน 1-3 คน 7-9 คน และมากกว่า 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4, 10.5 และ 1.5 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวน 1 – 3 คน	9	13.4
จำนวน 4 – 6 คน	50	74.6
จำนวน 7 – 9 คน	7	10.5
จำนวนมากกว่า 10 คน	1	1.5
รวม	67	100.0

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม (2548)

ประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 58.2) มีประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำน้อยกว่า 6 ปี รองลงมาคือ มีประสบการณ์ 6 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 และ 13.4 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ประสบการณ์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 6 ปี	39	58.2
6 - 10 ปี	19	28.4
มากกว่า 10 ปี	9	13.4
รวม	67	100.0

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม (2548)